

การเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 HONESTY ENHANCMENT USING CASE-BASED LEARNING OF FOURTH GRADE STUDENTS

นางสาวจณณญา จินาศรีพูล *

Jarinya Jinasripool

ผศ.ดร.วีรพล แสงปัญญา **

Asst. Prof. Weeraphol Saengpanya, Ph.D.

ผศ.ดร.ชุตินา สุระเศรษฐ์ ***

Asst. Prof. Chutima Suraseth, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 80 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความซื่อสัตย์ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* นิสิตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: khanohmpung@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: createpanya@hotmail.com

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: chutima_suraseth@yahoo.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The research is a Quasi-experimental study. The purpose was to study the effects of honesty enhancement using case-based learning of fourth grade students. The participants comprised 80 fourth grade students from Her Majesty Queen Sirikit 60th Birthday Anniversary School in Changwat Nonthaburi who were enrolled for the 2015 academic year. The participants were allocated to two groups: an experimental group which received honesty enhancement using case-based learning and control group which did not received it. Each group consisted of 40 students. The research instruments were measuring model for honesty and the case-based learning for honesty enhancement of fourth grade students. Data analysis by using means, standard deviations, t-test and repeated measures ANOVA.

The results were as follow: 1) Scores of honesty post-test and follow up of the experimental group were significantly higher than their pretest scores at the .05 level of significance. 2) Scores of honesty post-test and follow up of the experimental group were significantly higher than the control group at the .05 level of significance.

คำสำคัญ: ความซื่อสัตย์ / การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา

KEYWORDS: HONESTY / CASE-BASED LEARNING

บทนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชนาน พระบรมราโชวาท เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531 ความว่า “...ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็กๆจึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์ และมีชีวิตที่สะอาด ที่เจริญมั่นคง...” และพระราชทานพระราชดำรัส ณ พระตำหนักสวนจิตรลดาหลวง วันที 9 พฤษภาคม 2526 ในความตอนหนึ่งว่า “...ซื่อสัตย์สุจริตนี้มีความสำคัญ เพราะถ้าหากว่าแต่ละคนมีความตั้งใจแล้ว แต่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ก็ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน จะเปะปะไปทางโน้นทีทางนี้ที ไม่มีทางที่จะสำเร็จในงานการใดๆ ฉะนั้น การทีมีความซื่อสัตย์สุจริตนั้นมีความสำคัญอยู่อันดับแรกก็คือ การให้รู้จักเป้าหมายของงาน คือ ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ...” (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2551)

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสดังที่ระบุข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความซื่อสัตย์ เป็นคุณลักษณะสำคัญทีพึงมีในตัวบุคคล ทีจะช่วยทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคม รวมถึงประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ตระหนักถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์ จึงกำหนดให้ความซื่อสัตย์เป็นหนึ่งในคุณลักษณะทีพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทีควรมุ่งพัฒนาให้กับผู้เรียน ร่วมกับอีกคุณลักษณะในด้าน รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตังจิตรเจริญกุล (2551) ทีศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย โดยผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม ทีควรมีในทุกกลุ่มสาขาอาชีพ และควรเฝ้าระวังปรับปรุงให้ระดับคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแรกคือ ความซื่อสัตย์ และตามด้วยควมมีสติสัมปชัญญะ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย และความอดทน ตามลำดับ จึงถือได้ว่าความซื่อสัตย์มีความสำคัญทั้งต่อตนเองและต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

อย่างไรก็ตาม ในสังคมไทยปัจจุบันยังพบปัญหาในเรื่องของบุคคลขาดความซื่อสัตย์อยู่มาก ดังปรากฏในผลการวิจัยของ สุชาติา กรเพชรปาณี (2549) พบว่า ร้อยละ 97 ของนักศึกษารายงานว่า ตนเคยกระทำพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการ ส่วนใหญ่เป็นการลอกแบบฝึกหัด รองลงมาเป็นการทุจริตในห้องสอบ เปลี่ยนแปลงข้อมูลและไม่ซื่อสัตย์ในการทารายงาน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2556) ระบุว่า เด็กวัย 10-14 ปี หากมีโอกาสโกงได้ก็พร้อมที่จะโกง และได้ระบุว่าสามารถยอมรับได้กับการไม่เคารพกติกา เช่น การโกงในการเล่นเมื่อมีโอกาสและ การลอกข้อสอบถ้าจำเป็น อีกทั้งยังพบว่านักเรียนนักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นกลุ่มที่ยอมรับได้มากที่สุดกับรัฐบาลที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้รับประโยชน์ด้วย และกฤตรินทร์ นิมทองคา (2542) ได้ทำการสำรวจนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนมีปัญหาความซื่อสัตย์ในเรื่องทุจริตในการสอบ ลอกงานเพื่อน พุดเท็จ ลักขโมย เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ตรงต่อเวลา ไม่รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่นเดียวกับ การศึกษาของ ทรงสิริ วชิรานนท์ (2553) ที่พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน ด้านการทำแบบฝึกหัด ด้านการสอบ ด้านการทารายงาน และด้านการสร้างข้อมูล และมีความสัมพันธ์กับปัจจัยเรื่อง ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน การรับรู้การควบคุมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ในการเรียน

จากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ของเด็กและเยาวชนของชาติซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน หากบุคคลแสดงพฤติกรรมที่ไม่มีความซื่อสัตย์จนคิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ผิด พบเห็นเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคม หรือต่างฝ่ายต่างหาผลประโยชน์ให้กับตนเองโดยไม่คำนึงถึงความซื่อสัตย์ จะส่งผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกัน เช่น ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยความหวาดระแวง ไม่สามารถทำงานหรืออยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นได้ สังคมไม่สงบสุข เป็นต้น จากความสำคัญของความซื่อสัตย์และผลกระทบที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์ดังกล่าว จึงควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้กับบุคคล โดยควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากหากมีการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ตั้งแต่ในช่วงวัยดังกล่าว จะส่งผลต่อการมีความซื่อสัตย์ต่อไปในระยะยาว สอดคล้องกับความเห็นของ Piaget (1976) ที่ว่า วัยเด็กเป็นวัยของการวางรากฐานพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ต้องการแก่เด็ก ดังนั้นจึงควรมีการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้กับเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกไปใช้ชีวิตในอนาคต โดยไม่ไปเพิ่มปัญหาให้กับสังคม และเพื่อช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ ประกอบกับการศึกษาแนวทางที่จะนำมาใช้ในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ พบว่า การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา เป็นแนวทางที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ เนื่องจาก การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีการนำกรณีศึกษา หรือตัวอย่างของเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เน้นการเสนอเรื่องราวที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมกับการสนทนา มีประเด็นให้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และหาแนวทางในการปฏิบัติ ช่วยพัฒนาความสามารถในการคาดการณ์เกี่ยวกับสาเหตุและผลของการกระทำ หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวที่นำมาเสนอผ่านกรณีศึกษา ก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง รวมถึงสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม (ฉันทนา ภาคบงกช, 2528; สมพงษ์ จิตระดับ, 2530; ทิศนา ขมมณี, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553; Deyoung, 1990; Cliff & Wright, 1996) จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์ได้อย่างเข้าใจ ควบคู่ไปกับการมีทักษะและกระบวนการ

นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาพบว่า การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสามารถพัฒนา ด้านจริยธรรม (Mead, 1993) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วันฤดี สุขสงวน, 2547; วรพรรณ กระต่ายทอง, 2550) ความพึงพอใจในการเรียน (อิวินท์ นฤนาท, 2555) การมีส่วนร่วมในการเรียน (Ward, 1998; Herreid, 1999) การคิดแบบมีวิจารณญาณ (Gabel, 1999; นุชนาถ ชุกสิน, 2553) การคิดวิเคราะห์ (วรพรรณ กระต่ายทอง, 2550) รวมถึงสามารถเสริมสร้างในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ ความมีน้ำใจ (ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา, 2538) ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน (อัจจิมา จินวาลา, 2535) และความเมตตา กรุณา (วรศักดิ์ ชันทอง, 2544)

ความซื่อสัตย์เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันดับต้นที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็กตอนปลาย เนื่องจาก จากการศึกษาลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (1976) พบว่า เด็กจะสามารถเข้าใจในเรื่องของจริยธรรมอย่างมีเหตุผลเมื่ออายุ 9 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงของวัยเด็กตอนปลาย และในการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาจะเน้นในเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนด้วยการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น โดยในกระบวนการดังกล่าวต้องมีการใช้ทักษะการคิด ตัดสินใจและให้เหตุผลในการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจากการศึกษาลักษณะพัฒนาการทางความคิด ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1971) พบว่าวัยเด็กตอนปลาย มีความสามารถในการคิดเปรียบเทียบ และสามารถอ้างอิงสิ่งต่างๆด้วยเหตุผล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจหาวิธีการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษามาใช้ในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยเด็กตอนปลาย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่ม

ตัวอย่างวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 197 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 80 คน เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดความซื่อสัตย์ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

แบบวัดความซื่อสัตย์

แบบวัดความซื่อสัตย์ มีรูปแบบเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์มี 4 ตัวเลือก ประกอบด้วยตัวเลือกกลาง 1 ตัวเลือก ที่แสดงออกถึงความไม่ซื่อสัตย์ และอีก 3 ตัวเลือกที่แสดงออกถึงการมีความซื่อสัตย์พร้อมเหตุผล ซึ่งใช้แนวคิดในการสร้างตัวเลือกตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1976) ที่แบ่งระดับจริยธรรมไว้ 3 ระดับ ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์สังคม หมายถึง เป็นการเลือกกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง มุ่งหลบหลีกการลงโทษ หรือเลือกกระทำเพื่อแสวงหารางวัลให้ตนเอง ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามเกณฑ์สังคม หมายถึง กระทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม ต้องการให้สังคมยอมรับ ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม หมายถึง กระทำเพราะยึดมั่นในความถูกต้อง คำนึงถึงสังคมส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เป็นแผนที่ใช้ในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลักษณะบ่งชี้ของความซื่อสัตย์ ซึ่งจะมีทั้งหมด 9 แผน ประกอบด้วย กิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน กิจกรรมการปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด กิจกรรมการปฏิบัติตามสิ่งที่ตั้งเอาไว้กับตนเอง กิจกรรมการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย กิจกรรมการไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน กิจกรรมการไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนในทางที่ไม่ถูกต้อง กิจกรรมการรักษาความซื่อสัตย์ให้ไว้กับผู้อื่น กิจกรรมการไม่กล่าวหาเท็จต่อผู้อื่น และกิจกรรมปัจฉิมนิเทศนักเรียน โดยในแต่ละแผนมีวิธีดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา ขั้นวิเคราะห์กรณีศึกษา ขั้นอภิปรายกรณีศึกษา และขั้นสรุปผลการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบ t-test for Independent Samples เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการทดลอง (pretest) เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมาเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความซื่อสัตย์ภายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง (pretest) ภายหลังการทดลอง (posttest) และระยะติดตามผล (follow up test) โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบ t-test for Independent Samples เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง (posttest) และระยะติดตามผล (follow up test)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแสดงคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
ก่อนทดลอง	40	71.40	9.405
หลังทดลอง	40	78.10	8.430
ระยะติดตามผล	40	77.90	8.193

*p < 0.05

2. หลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแสดงคะแนนความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ระยะ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
ก่อนการทดลอง	71.40	9.405	71.63	9.339
หลังการทดลอง	78.10	8.430	71.45	9.112
ระยะติดตามผล	77.90	8.193	71.15	8.960

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยสำคัญที่น่าจะส่งผลให้การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสามารถเสริมสร้างความซื่อสัตย์ได้สามารถอภิปรายผลการวิจัยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ ประเด็นที่ 2 กระบวนการในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา ประเด็นที่ 3 สื่อและเนื้อหาของกรณีศึกษา และประเด็นที่ 4 บทบาทของผู้สอน ดังนี้

1. รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการนำกรณีศึกษา หรือตัวอย่างของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ เน้นการเสนอเรื่องราวที่ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมกับการสนทนา มีประเด็นให้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และหาแนวทางในการปฏิบัติ ช่วยพัฒนาความสามารถในการคาดการณ์เกี่ยวกับสาเหตุและผลของการกระทำ หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวที่นำมาเสนอผ่านกรณีศึกษาก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง รวมถึงสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม (ฉันทนา ภาคบังกช, 2528; สมพงษ์ จิตระดับ,

2530; ทิศนา ขัมมณี, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553; Deyoung, 1990; Cliff and Wright, 1999) และ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาพบว่า การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสามารถพัฒนาตามจริยธรรม (Mead, 1993) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วันฤดี สุขสงวน, 2547; วรพรรณ กระต่ายทอง, 2550) ความพึงพอใจในการเรียน (อิวิ้นท์นฤนาท, 2554) การมีส่วนร่วมในการเรียน (Ward, 1998; Herreid, 1999) การคิดแบบมีวิจารณญาณ (Gabel, 1999) การคิดวิเคราะห์ (วรพรรณ กระต่ายทอง, 2550) รวมถึงสามารถเสริมสร้างในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ ความมีน้ำใจ (ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา, 2538) ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน (อัจจิมา จินวาลา, 2535) และความเมตตา กรุณา (วรศักดิ์ ชันทอง, 2544)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ เพื่อนามาเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ตามองค์ประกอบ พบว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความจริง ความถูกต้อง ประพฤติอย่างตรงไปตรงมา และเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถวัดได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ 7 ด้าน คือ 1) การปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด 2) การปฏิบัติตามสิ่งที่ตั้งเอาไว้กับตนเอง 3) การมีความรับผิดชอบหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย 4) การไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน 5) การไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนในทางที่ไม่ถูกต้อง 6) การรักษาคำพูดที่ให้ไว้กับผู้อื่น 7) การไม่กล่าวหาเท็จต่อผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2523; ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน, 2525; หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2525; วรดี ชีช้าง, 2536; เจริญศรี บุญสว่าง, 2543; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; Van Lange, Paul & Kuhlman, 1994; Hsieh, 2004; Somanathan & Rubin, 2004; Li, Heyman, Xu & Lee, 2014)

จากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ด้วยเทคนิควิธีการสอนต่างๆ (ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์, 2524; ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน, 2525; วรดี ชีช้าง, 2536; สุดารัตน์ สีทองวัฒนา, 2549; อังคนา กสินันท์, 2549; อัจฉรีย์ ศรีไตรรัตน์, 2542; ศุภวรรณ ชลมาท, 2553; อารีพรณ อะทะวงษา, 2553; พระณรงค์ฤทธิ์ วงษ์สุดตา, 2553) พบว่า มีระยะเวลาที่ใช้ในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์แตกต่างกัน โดยงานวิจัยจะขึ้นอยู่กับงานวิจัยพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละงานวิจัย ร่วมกับกิจกรรมปฐมนิเทศ และปัจฉิมนิเทศ และมีการฝึก กิจกรรมละ 1 ครั้ง โดยดำเนินการ 2-3 กิจกรรม/สัปดาห์ ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาในเรื่องของเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาในแต่ละครั้ง พบว่า เวลาที่ใช้อยู่ที่ 50 และ 60 นาที (อัจจิมา จินวาลา, 2535; ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา, 2539; สมคิด สืบแจ้, 2539; นิตยา โสริกุล, 2552; พิจิตรา ธรรมสถิตย์, 2552) ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในงานวิจัยนี้ จึงออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 9 แผน โดยจัดกิจกรรมตามพฤติกรรมบ่งชี้ของความซื่อสัตย์ 7 แผน เพิ่มกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน และกิจกรรมปัจฉิมนิเทศนักเรียน โดยผู้วิจัยแบ่งระยะการฝึกให้มีความเหมาะสม ร่วมกับข้อจำกัดของโรงเรียน คือ สัปดาห์ละ 2 กิจกรรม กิจกรรมละ 1 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาในคาบเรียนของนักเรียนจำนวน 1 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ ใช้คาบเรียนวิชาแนะแนว และคาบกิจกรรมชุมนุม เว้นช่วงการวัดผลคะแนนความซื่อสัตย์ในระยะติดตามผลเป็นเวลา 1 เดือน เพื่อวัดความคงทนในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ทั้งนี้ สุคนธ์ สีนธพานนท์ และคณะ (2545) ได้เสนอไว้ว่าในการ

เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาควรแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มประมาณกลุ่มละ 5-7 คน และบุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2547) ได้อธิบายว่า การแบ่งกลุ่มในการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาไม่ควรให้สมาชิกมีมากกว่ากลุ่มละ 10 คน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6-7 คน นักเรียนมีจำนวน 40 คน จึงได้ทั้งหมด 6 กลุ่ม จากนั้นแนะนำถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของการเข้าสู่กรณีศึกษาที่นักเรียนต้องพิจารณา โดยผู้วิจัยร่วมกับนักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์และความไม่ซื่อสัตย์ ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่ตนเองเคยพบเจอ จากนั้นผู้วิจัยแจกใบงานที่เป็นประเด็นคำถามสำหรับการอภิปรายให้นักเรียน เป็นคำถามที่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้เรื่องความซื่อสัตย์ ที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา เป็นการนำเสนอกรณีศึกษาที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมบ่งชี้ของความซื่อสัตย์ในแต่ละด้าน ในรูปแบบรูปภาพ ประกอบการเล่าเรื่องโดยผู้วิจัย เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจ โดยกรณีศึกษาจะมีลักษณะที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกร่วมในการตัดสินใจ ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ เป็นการให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามในกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นการฝึกการใช้เหตุผลในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์ โดยสมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมช่วยกันตอบอย่างตั้งใจ ขั้นที่ 4 ขั้นอภิปราย เป็นการให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน ถึงข้อสรุปที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม ตามประเด็นคำถามที่ได้รับมอบหมาย มีการบันทึกคำตอบหรือข้อคิดเห็นของแต่ละกลุ่มลงบนกระดานไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยกรณีที่นักเรียนกลุ่มได้มีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่า เป็นพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับและกล่าวชื่นชมเชยในที่ทันที และหากนักเรียนกลุ่มได้มีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่า เป็นพฤติกรรมขาดความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำ พร้อมกล่าวให้เห็นโทษจากการกระทำนั้น ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลการเรียนรู้ เป็นการให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกับผู้วิจัยช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้หรือแนวคิดที่ได้จากเรื่องที่ศึกษา และสรุปถึงแนวทางในการนำไปใช้อย่างเหมาะสม

2. กระบวนการในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน อันได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา ขั้นวิเคราะห์กรณีศึกษา ขั้นอภิปรายกรณีศึกษา และขั้นสรุปผลการเรียนรู้ จัดเป็นกระบวนการที่สนับสนุนการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้นักเรียน

เริ่มจาก ขั้นเตรียมการ เป็นการทบทวนความรู้หรือประสบการณ์เดิมให้แก่ นักเรียน เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้มีความพร้อมเพรียงที่จะศึกษากรณีศึกษาด้วยความตั้งใจ และใช้เป็นพื้นฐานในขั้นตอนการวิเคราะห์ หรืออภิปรายกรณีศึกษา (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2545; บุรุษย์ ศิริมหาสาคร, 2547; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) จึงถือได้ว่าเป็นขั้นตอนสำคัญประการแรกที่จะนำไปสู่กระบวนการเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้น ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา ผู้วิจัยมีการนำเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นจากเรื่องที่ใกล้เคียงความจริง มีประเด็นหรือปัญหาสำหรับให้นักเรียนได้เรียนรู้ เป็นตัวอย่างของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ ให้นักเรียนได้ศึกษา สังเกต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura (1977) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้พฤติกรรมของบุคคล จากการเรียนรู้โดยผ่านการสังเกตจากพฤติกรรมของผู้อื่น บุคคลจะมีการเก็บจำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไว้ในรูปแบบที่เป็นตัวอย่างของการกระทำ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติของตน ทั้งนี้

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1976) อธิบายว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการสังเกตและการคิดพิจารณาของบุคคล โดยความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง ดีชั่ว สิ่งไหนดีควรกระทำ หรือสิ่งไหนไม่ควรกระทำ เกิดจากการคิด พิจารณาตามเหตุผลของแต่ละบุคคล ดังนั้น สรุปได้ว่า การที่บุคคลจะนาสิ่งที่ตนรับรู้มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นั้น จะต้องมีความสามารถในการคิดคาดการณ์เกี่ยวกับสาเหตุและผลของการกระทำได้ โดยจะต้องมีการคิด พิจารณาไตร่ตรอง ก่อนการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม ซึ่งในขั้นตอนวิเคราะห์กรณีศึกษา มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิด การใช้ เหตุผลในการประเมินพฤติกรรมที่ตัวอย่างแสดงออก และผลจากการแสดงออก โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม จากนั้นจะมีการนาข้อสรุปที่ได้มาอภิปรายร่วมกันระหว่างกลุ่ม ในขั้นตอนอภิปรายกรณีศึกษา โดยการเสนอข้อคิดเห็นของแต่ละกลุ่มทั้งชั้นเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนเหตุผล และความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ที่หลากหลาย เนื่องจากนักเรียนห้องหนึ่งๆจะมีขั้นพัฒนาการเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน ในการเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปราย จะเป็นการทำให้นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ต่ำ สามารถเห็นได้ว่าเหตุผลของตนยังไม่ดี และจะมีการเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้นไป ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (1976) อธิบายว่า หากบุคคลได้รับข้อมูลหรือเหตุผลใดๆ ที่เหนือกว่าที่ตนใช้ บุคคลจะมีการเปรียบเทียบกับกับเหตุผลเดิมของตน ทำให้เกิดความขัดแย้งในโครงสร้างทางความคิด และจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงความเข้าใจเดิมเข้ากับความรู้หรือข้อมูลใหม่ จะช่วยให้บุคคลเข้าใจและยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้ และนอกจากนี้ ในขั้นตอนอภิปรายกรณีศึกษา กรณีที่นักเรียนกลุ่มใดมีการอภิปรายที่บ่งบอกว่าจะปฏิบัติตามพฤติกรรมที่มีความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับและกล่าวคาชมเชย และหากนักเรียนกลุ่มใดมีการอภิปรายที่บ่งบอกว่าจะปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ไม่แสดงถึงการขาดความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำ พร้อมกล่าวให้เห็นโทษจากการกระทำนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ Burrhus F Skinner (1974) ที่อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของการเสริมแรงและการลงโทษ โดยการเสริมแรงจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่กระทำอยู่เพิ่มมากขึ้น ส่วนการลงโทษ จะมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดน้อยลง หรือหยุดทำพฤติกรรม จึงกล่าวได้ว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับในขั้นตอนการอภิปรายกรณีศึกษา จะทำให้นักเรียนได้ทราบถึงผลดีของการมีความซื่อสัตย์ และทราบถึงผลเสียของการขาดความซื่อสัตย์ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์ และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ขาดความซื่อสัตย์ได้ อีกทั้ง ในขั้นสรุปผลการเรียนรู้ของกิจกรรม จะมีการชี้แนะเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์อย่างเหมาะสมจากผู้วิจัย ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์ ทำให้นักเรียนนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. สื่อและเนื้อหาของกรณีศึกษา

ในด้านการออกแบบกรณีศึกษา ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยคำนึงถึงความเหมาะสมและเนื้อหา โดยสร้างลักษณะของสถานการณ์ในกรณีศึกษาให้มีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้เรื่องความซื่อสัตย์ และเป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการตัดสินใจ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการอภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับกลุ่มเพื่อน รวมถึงลักษณะของบุคคลหรือตัวแบบในเรื่องอยู่ในบริบทที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมของนักเรียน มีการแสดงพฤติกรรมตัวอย่างที่ขัดแย้งกันระหว่างบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ และบุคคลที่ไม่มีความซื่อสัตย์เพื่อให้นักเรียนหาคำตอบหรือคาดการณ์ถึงผลจากการแสดงออกของตัวอย่าง โดยจะเป็นการฝึกการคิด วิเคราะห์ เปรียบเทียบจาก

ความเข้าใจของนักเรียน ผลักดันให้เกิดการตัดสินใจที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับที่สมพงษ์ จิตระดับ (2530), Herreid (1997) และ Bradford (1980) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของกรณีศึกษาที่ดีว่า ต้องเป็นเนื้อเรื่องที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของนักเรียน มีความน่าสนใจ มีปัญหาหรือประเด็นให้ต้องใช้ความคิด กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมที่จะต้องคิดหาวิธีในการแก้ปัญหา หรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะกระทำบางอย่าง เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ที่จะเป็นประโยชน์ให้กับนักเรียนได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้

ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สื่อการนำเสนอกรณีศึกษาในรูปแบบรูปภาพ ประกอบการเล่าเรื่อง เนื่องจาก Bandura และ Walter (1963) อธิบายว่า การใช้ภาษารวมกับภาพ สามารถทำให้นักเรียน เรียนรู้โดยการสังเกตและประสบผลสำเร็จได้ เพราะภาษาและภาพ สามารถให้ข้อมูลได้มาก และง่ายต่อการสะสมความรู้ไว้ด้วย นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ สัมคร ผลจารูญ (2522) ยังพบว่า การใช้ภาพในการเรียนการสอนจริยธรรม จะส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ มีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียน ซึ่งเป็นการย้าให้นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้ นั่นคือ มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น และงานวิจัยของ วันวิสาข์ จิตต์สุภา (2553) ที่ศึกษา การพัฒนาหนังสือการ์ตูน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กจะสนใจหนังสือที่มีภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหาและอธิบายเรื่องได้ มากกว่าการอ่านจากตัวหนังสือ โดยภาพจะช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน เพราะนอกจากภาพจะเป็นสื่ออธิบายความรู้แล้ว ยังให้ความเพลิดเพลินอีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพรรณ กระต่ายทอง (2550) พบว่า สื่อที่ใช้ภาพประกอบจะช่วยให้มีการมองภาพในการศึกษาได้อย่างชัดเจน ได้รับความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย

สรุปได้ว่า การที่บุคคลจะเกิดการเลียนแบบหรือไม่เลียนแบบพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตนั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ความสนใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่สังเกต (Bandura, 1977) ดังนั้น การใช้สื่อเป็นรูปภาพ และเรื่องราวที่มีความใกล้เคียงกับบริบทของนักเรียนในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้นักเรียนมีความใส่ใจต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งที่สังเกตจากกรณีศึกษาที่นำเสนอ กระตุ้นให้นักเรียนมีการจดจำ พร้อมจะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่างที่นำเสนอ หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่อไป

4. บทบาทของผู้สอน

บทบาทของผู้สอนนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้กับนักเรียน โดยผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนอย่างเต็มที่ เริ่มจากขั้นตอนการเตรียมการก่อนเข้าสู่กรณีศึกษา ผู้สอนควรกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ด้วยการเตรียมคำถามที่ใกล้เคียงกับบริบทของนักเรียนและสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ของความซื่อสัตย์ตามแต่ละกิจกรรม เพื่อเอื้อต่อการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสิ่งที่นักเรียนกำลังจะศึกษา ในขั้นตอนการวิเคราะห์กรณีศึกษา ระหว่างที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้สอนควรคอยกระตุ้นให้นักเรียนฝึกการคิด การรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำพฤติกรรม รวมถึง การให้ผลย้อนกลับ หลังจากนักเรียนแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการอภิปรายกรณีศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ Burrhus F Skinner (1974) อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของการเสริมแรงและการลงโทษ โดยการเสริมแรงจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่กระทำอยู่เพิ่มมากขึ้น ส่วนการลงโทษ จะมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดน้อยลง หรือหยุดทำพฤติกรรม ฉะนั้น หากนักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่า เป็นพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยควร

กล่าวคาชมเชยในทันที จะช่วยให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะประพฤติตามพฤติกรรมนั้น หากนักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกว่า เป็นพฤติกรรมขาดความซื่อสัตย์ ผู้สอนควรกล่าวให้เห็นถึงผลเสีย จะช่วยให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะไม่ประพฤติตามพฤติกรรมนั้น และผู้สอนต้องช่วยสรุปแนวคิดที่ได้จากกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลของการเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ ผู้ที่จะนำไปใช้จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมก่อน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามต้องการ โดยควรศึกษาขั้นตอนดำเนินการทั้ง 5 ขั้นตอน ของการจัดกิจกรรม ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา ขั้นวิเคราะห์กรณีศึกษา ขั้นอภิปรายกรณีศึกษา และขั้นสรุปผลการเรียนรู้อย่างละเอียด

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา ผู้สอนจำเป็นต้องชี้แจงขั้นตอนและบทบาทของนักเรียนในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินการไปได้ด้วยดี โดยทักษะที่จำเป็น และควรได้รับการการปูพื้นฐาน หรือฝึกฝนก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ทักษะการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นร่วมกับกลุ่ม

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสำหรับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์นั้น บทบาทของผู้สอนมีส่วนสำคัญ ได้แก่ ในขั้นเตรียมการ ผู้สอนต้องใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมโดยพร้อมเพียง ก่อนเริ่มเข้าสู่ขั้นตอนการนำเสนอกรณีศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกการคิด การใช้เหตุผลในการตอบคำถามที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม รวมทั้งควรมีการให้ผลย้อนกลับทุกครั้งหลังนักเรียนแสดงความคิดเห็น และต้องมีการสรุปร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์และการบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากความซื่อสัตย์ ตลอดจนแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในตอนท้ายของการจัดกิจกรรมเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ โดยในการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาจะเน้นในเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนด้วยการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น ในกระบวนการดังกล่าวต้องมีการใช้ทักษะการคิด ตัดสินใจ และให้เหตุผลในการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจากการศึกษาลักษณะพัฒนาการทางความคิด ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1971) พบว่าเด็กวัย 7 ปีขึ้นไป มีความสามารถในการคิดเปรียบเทียบ สามารถอ้างอิงสิ่งต่างๆด้วยเหตุผล และสามารถเข้าใจในความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่นได้ ดังนั้น ควรมีการศึกษาการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ในระดับชั้นที่นักเรียนมีอายุ 7 ปีขึ้นไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์แบบแยกองค์ประกอบ ระหว่างความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น โดยศึกษาว่าผลของการเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ทั้งความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นได้เหมือนกันหรือไม่

2.3 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาสามารถนำมาใช้เสริมสร้างความซื่อสัตย์ของนักเรียนได้ ควรศึกษาวิจัยการนำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา เพื่อใช้เสริมสร้างคุณลักษณะอันประสงค์ด้านอื่น ๆ ของนักเรียนต่อไป เช่น การมีวินัย การอยู่อย่างพอเพียง การมีจิตสาธารณะ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กฤตรินทร์ นิมทองคา. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเซนโยเซฟคอนเวนต์กรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจริญศร บุญสว่าง. (2543). การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทนา ภาคบกข. (2528). เขียนให้เด็กคิด: โมเดลกับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา. (2538). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นนทวิทยา) อาเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทรงสิริ วชิรานนท์. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, 4(2), 97-104.
- ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน. (2525). การทดลองสอนเรื่องความซื่อสัตย์แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ธีวินท์ นฤนาท. (2555). การศึกษาผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา LSC406 สัมมนาการจัดการลอจิสติกส์และโซ่อุปทาน สาขาวิชาการจัดการลอจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2/2554 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตังจิตรเจริญกุล. (2551). *การวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นุชนาถ ชุกกลิน. (2553). ผลของการใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสานและกระดานสนทนาในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5, *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 5(2), 270-284
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2547). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ประเสริฐศรี เอือนครินทร์. (2524). *การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระณรงค์ฤทธิ์ วงษ์สุดตา. (2553). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการฝึกเจริญสติเพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแก่ง อาเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิจิตรา ธรรมสถิตย์. (2552). ผลของการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บไซต์โดยใช้กรณีตัวอย่าง ด้วยการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพรรณ กระต่ายทอง. (2550). *การสอนทฤษฎีโดยใช้รูปแบบการสอนกรณีศึกษา ดีกว่าการบรรยายธรรมดาจริงหรือ*. สืบค้นจาก <http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs14.pdf>
- วรรดี ชีช้าง. (2536). การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อาเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาการจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรศักดิ์ ชันทอง. (2544). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณาที่มีการนำเสนอเนื้อหาเป็นกรณีตัวอย่าง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันฤดี สุขสงวน. (2547). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้กรณีศึกษาในการสอนรายวิชาทฤษฎีบัญชีขั้นสูง หลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยรังสิต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศุภวรรณ ชลมาท. (2551). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องความซื่อสัตย์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนปกติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). *การสอนจริยธรรมในระดับประถมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ Case Method ที่ได้มาตรฐาน*. สืบค้นจาก http://www.ubu.ac.th/web/files_up/46f2014051215223326.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2551). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักบริหารงานกลาง สำนักงาน ป.ป.ช.
- สุนทร สันธพานนท์ และคณะ. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุชาติ กรเพชรปานิ. (2549). ความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา*, 4(1), 143-161.
- สุรัตน์ สีทองวัฒนา. (2549). *คู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมคิด สืบแจ้. (2539). *การใช้กรณีตัวอย่างจากข่าวหนังสือพิมพ์ในการสอนจริยศึกษาแก่นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาประถมศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2525). *รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน*. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- อังคณา กลิ่นนันท. (2539). *ผลการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านภาคกลางเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัจฉิมา จินวาลา. (2535). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- อัญรย์ ศรีไตรรัตน์. (2542). *ผลของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อารีพรรณ อะทะวงษา. (2553). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. New York: General Learning Press.
- Boyd, Bradford, B. (1980). Developing case studies. *Training and Development Journal*, 27(2), 145-154

- Cliff, W. H., & A. W. Wright. (1996). Directed case study method for teaching human anatomy and physiology. *Advances in Physiology Education*, 15, S19–S28.
- De Yong, (1990). *Teaching in nursing*. Red Wood City, California: Cummings.
- Gabel, C. (1999). Using case studies to teach science. *Journal of Research in Science Teaching*, 1-6.
- Herreid, C. F. (1999). Dialogues as case studies—A Discussion on Human Cloning. *Journal of College Science Teaching*, 29(2), 245-256.
- Hsieh, D. M. (2004). False excuses: Honesty, wrongdoing, and moral growth. *The Journal of Value Inquiry*, 38(2), 171-185.
- Kohlberg, L. (1976). Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach, in T. Lickona (Ed.) *Moral Development and Behavior: Theory, Research and Social Issues*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 31-53.
- Li, Q. G., Heyman, G. D., Xu, F., & Lee, K. (2014). Young children's use of honesty as a basis for selective trust. *Journal of Experimental Child Psychology*, 117, 59-72.
- Mead, J. V. (1993). *Three wise monkeys: Teaching Ethical Content Through Case Studies* (Doctoral dissertation, Michigan State University). Department of Educational Administration.
- Piaget, J. (1971). The theory of stages in cognitive development. In D. R. Green (Ed.), *Measurement and Piaget*. New York: McGraw-Hill.
- Piaget, J. (1976). *The moral judgment of the child*. New York: The Free Press.
- Skinner, B.F. (1974). *About Behaviorism*, New York: Knopf.
- Somanathan, E., & Rubin, P. H. (2004). The evolution of honesty. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 54(1), 1-17.
- Van Lange, Paul, A. M., & Kuhlman, D. Michael. (1994). Social value orientations and impressions of partner's honesty and intelligence: A test of the might versus morality effect, *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(1), 126-141.
- Ward, R. (1998). Active, collaborative and case-based learning with computer-based case scenarios. *Computers & Education*, 30(1), 103-110.